

על דרך שירתו של ש. הלקין

מאת שרגא אבנרי

הכתה השירי הנותר לקראת ההיבוע הרפלקטיבי בשורות אחרונות וכך וכך, צורות אמנות הן שעו כן במ" קוסמן. עצם המיפנה אל הרעיוני המסקנתי עם זרימתו אל אפיק הד מרכז האידיאלי, מפתיע מאד, כשהוא מתגלה דווקא בשיאה של עוצמה לירית לא שכיחה.

כך ידובב השיר ההלקיני במור" ככותו העשירה, כשהיופי הקוסמי הי אידיאלי שלו איננו נפרד מן העצם החוסיני הקונקרטי, ומאהד ביסודו הפיסת טבע מ"ליקה מטאפיזית. עם אמוציה לירית סוערה, החווייתי החוזר", שהוא גם ההד"פעמי המקרי, מביע את עצמו בשילוב הארמוני מופלא, והוא עדות למאמץ יצירתי בעל מתח גבוה אשר רק מעטים הצ" ליהו. להתרומם אליו.

ההודקקות הדדית: החווייתי האמור" ציונאלי. הנישא על פני שטף החר" הורים, הוא נסער ומתלקח מכות י" קתו. המורכבת". מכאן מגעה הרווי של שירת הלקין עם עולם העצמים, המגלה את המופשט הרעיוני במוחש הלירי וההירהור העצוב בזהותו עם היפה החיצוני. רעיונו האידיאלי מה" וזה בפני עצמו הפיסה אסתטיית הי מופשטת הזון פיוטי ויוואלי. עם זאת אין להתעלב, כמובן, מן העושר הי לירי המצודד בשירתו ומקיסמה של הלשון עתירת הניואנסים והצירופים המפתיעים, מן הגמישות והקלות ש" אינן "בהפיכת כלים", כי אם ב" חילופי ההלכים, התופפים זה את זה והמגלים אמנם משהו יותר ללב מא" שר לעין, הרהורים נוגים נשחלים מטור אל טור ברוך מוויקאלי ומשי" רים על הקורא מיופיה של תבל שנקלעה לבדידותה של הדממה הי גדולה, ומנוייה העילאי של התוגה הנצחית שמקורה באלם, ההולך ו" משתלט על היקום, כשהזעקה האלו" הית כבולה במעמקיו:

תמרים דקים, גאים וענונים
ישחילו על את מתח הדממה;
דרוכים כמיתרים—צלילים מוגים,
אין קול יעיר, דמי האדמה,
אין קול וצליל. — רק תכלת
מתעלפת
בלב יום וצל צפור צפה,
אין צליל והד, יד לילה מלטפת
שיבת ים, לרגלי סלעים קפא,
אך יום ולידה יערגו תמרים,
ישחילו מתח אלם מול שחקים,
יותן פה, אל, לדמי ים והרים!
יבקע ישוע יגון הענקים,
שוועה קבורה עדן ועדנים
התירה, אל, בלב האיתנים,
(תמרים)

שיר זה, שטיב זיקתו האידיאית ההלקינית הוא מעל למשוער, מהווה בפני עצמו יהודה אמוציונאלית אך חידותית נדירה, מכוחם של יסודות פיוט עשירים הרצופים בו; הנוף הציורי של התמרים השרוי בדממה שכולה מתהיבטרם-קול — מתח הדממה — דרוכים כמיתרים... — "אין קול" — "אין צליל והד" — "מתח אלם" — המסגרת הצורנית האלגית של היאמבים; האליטראציה של שפע המימ"ן בטורים הראשונים ובהרזוים הסיומיים (ולכן אין יסוד לציין את החרוז כבאנאלי); רציפות

זה הקורא לגמעם בחושים והם הלאה ממנו, לממשם — והם נמוגים; קוים וגוונים אסתטיים נשברים אלכסוניה אל תחומי האוירה הנפשית לפני ש" העין תופסת; הלך-הרוח מערטל דב" רים מלכוסם ואופסם במעין אד מ" הביל; הרעיוניות פולשת אל תחומי החמרים ונוטלת את הצל מן האור למען עולם שכולו זיו וטהור, כי הי" קין נכסף לעולם כזה של גוי, הנאצל אור בינה ומוסר עליון.

שוועתי אל היופי המהווה
היופי הנעלם, הנאצל,
אין טוף, מופיע רגע בלב הרגע
ומרם עוד אחצא לבי לתור
נווהו — יעלם ואחריו
לנצח תנהה נפשי תסער" —

הגוי המוסר" העל-מציאותי שהוא עניין לראיית עינינו של בעלי שארירות, היופי בבחינת ערינה נצ" הית שאיננה מתממשת, כמה זהה הוא כאן עם כיסופי האלוהים של הלקין, רוויי הרהורים והתוגה! ר שורות אלה, כלום אינן נשמעות כ" וידוי של משורה על דרכו בשירה פילוסופית, שהיא — תפיסת האסת" טיות בהילת מופשטותה? כזאת יא" שר גם קטע שירי אחר, אשר בו מתגלה מטיב הטבע באורו העשיר והמזבזני כאחד, התמונתיות שלו היא כסרט הנע, מתבהרה ומיטשטשת הי ליפות, קוים ניגלים והולפים, תהום אל תהום הודר ומתערב:

עם דמדומי הערב הצונחים ב" לאט / כנפיו של עוף-פלאים על ארץ מבכירה / למען תכסה בשתה מעין כוכב / ובוקר בעלות האד רווה ו" חם / ונחשפו כל מסמוני האדמה / סלאים של דשא ענוגי הירקרק / ורי פקטים חומים על פני זרדים / וזוקן האיזוב על צור קטיפה חדשה / בימי אביב אלה המגששים / מה תתלקח בי מלחמת יצרי" —

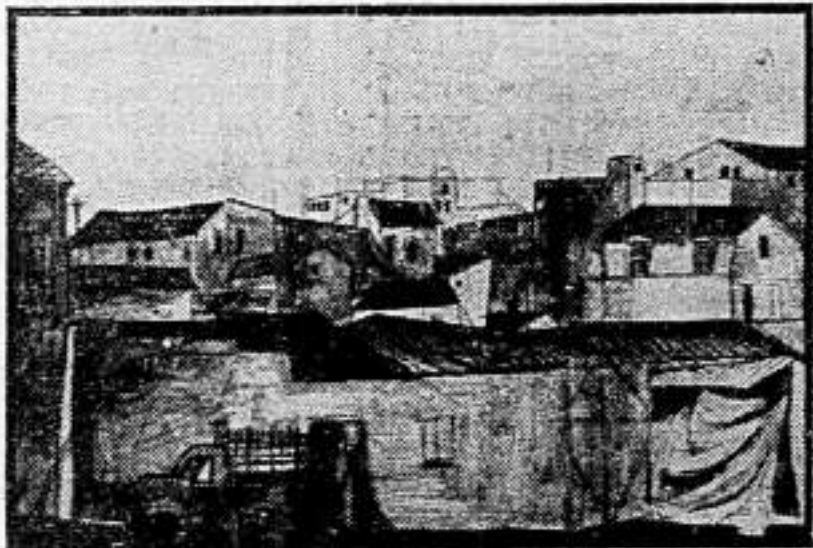
בשירה שביסודה שלטת האידיאה ההגותית (למרות הדעה הדוהה את האידיאה בשירה, קשה במקרהו המ" ויחד של הלקין לשלול את קיומה של זו), אין כנראה להימנע מן החי" סט השירי אל המופרז, בדרך כלל ובחלקה המכריע הצליחה שירת הל" קין לקיים את ההשתלבות ההארמוני נית של יסודותיה אלה בלא הפרע אומנותי, והרעיוניות והתמונתיות נמסרות יחדיו, או זו ליד זו במוש" למות שירית, מתוך זיקה של תלות

מה הסבר נוכל לתת לדרכה של השירה ההגותית, זו המפייסת את הפילוסופיה ומפלספת את הפיוט; אימרה שנחכונה כשעתה להגדיר את השירה בכלל, האם הגדרה זו, שודא' נתיישנה בינתיים, קובעת מקומה של השירה ההגותית במסג" רת היצירה הקלאסית? אין ספק, כי בהרבה שירות טובות יש מתפיסת העולם הטבעה במימד הגותי כל" שהו, אלא שהליריקן אינו רואה את עולמו כבניין שלם ועקיב בעל יסוד ותכלית מודרגים, וההגיון שברצ" פות ובעקיבות" אינו מהווה עקרונ

בשבילו, שעל פיהו יכוון את רג" שותיו ומחשבותיו, הוא האיש הה" ווייתי, החלופי, אינו מחטט בפרטים ואינו שואל לסיבתם של תהליכים ותופעות בטבע, את עולמו יראה ש" ברירים וקטעים דרך רסיסיו של הי ראי השבור, או מבעד לגביש מרובה זויות, שלימותו פגומה, אבל כל חלק ממנו הופך משהו שלם לעצמו, בעל תוכן עצמי והד"פעמי שהוא בבחינת "עולם בשיר", אפשר לגלות את ער" למו של הליריקן, או "לבנותו מהי דש", לאחר שמצורפים את הרסיסים והשברים, אלא שלרגל מלאכת החי" בור, העשויה כרגיל בידי המבקר, אורב לפעמים הכשלוך, ולעומת זאת בחינתה של היצירה ההגותית והי שיכלית בכלל, מגלה דמיון יוצר ה" נוטה למופשטות הדברים, מעין פוגי קציה המוגבלת לכוח אחד, אשר בר נה אמנם, על הקונקרטי, אבל אין כוחה בקונקרטיזציה, הפקעתם של סמלים ועצמים מן היסוד המוחשי כדי למלאותם תוכן מוסרי, שכלי, אליגורי, דידקטי וכך אינה עשויה להוסיף לשירה בכלל ובפרט.

בשירתו של ש. הלקין רואים אנו, כי עצם ההתמודדות לכיבושים הי גותיים אפשר להכילה בכלים ליריים וזאת מוכיחים רבים משיריו, הגם ש" בשירתו ניכרת השאיפה למיצוי ר" עיוני בלתי אמצעי של עולמו, ומי שום כך יש שהיא נתפסת לאוירה אליגורית, האופיינית לשירות הגות, בתור יצירה לירית, אף היא מראה את עולמו של המשורר למקוטעין, אבל נראה שזו נתונה בתוך המסג" רת האידיאית המאחות את האי הי שבור, הידיעה הקודמת לביטוי, מהי וזה את הרובד המזכך; המחשבה מסגנת את החומר החיצון ומאצילה אותו אל ספירות של רוחניות, אף יש שההפשטה מרחפת על פני העצמים הנגלים-וחולפים בכמה משיריו; רר

בתים ביפו אברהם אופק